

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansinis stabilumas ir makroprudencinė politika Lietuvoje

Pristatymas LR Seimo Biudžeto ir
finansų komitetui

Vitas Vasiliauskas
2019 m. vasario 4 d.
Vilnius

Turinys

1.

**Finansų
sistemos
būklė ir
atsparu-
mas**

2.

**Rizikos
Lietuvos
finansų
sistemai**

3.

**Makropruden-
cinės politikos
vykdymas**

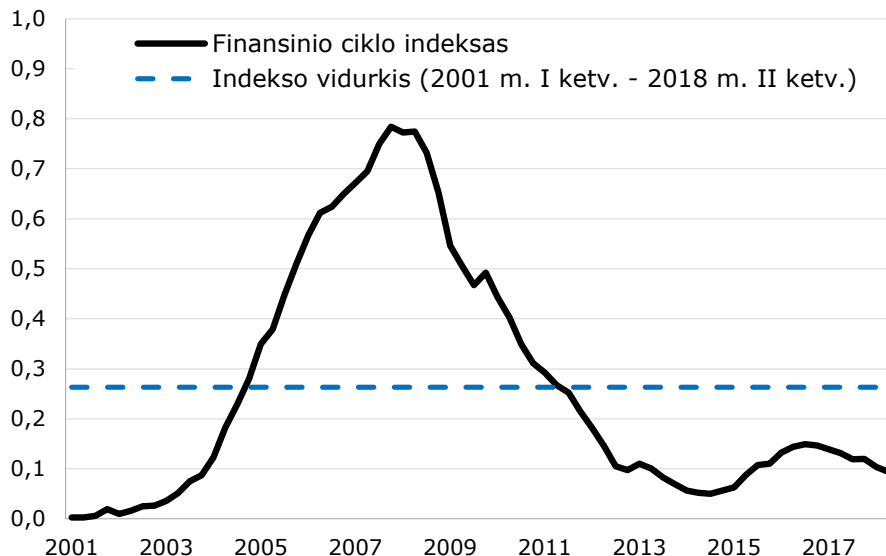

**Finanšu
sistemas būklē
ir atsparumas**

Finansinis ciklas Lietuvoje – tvaraus augimo fazėje

Lietuvos banko skaičiuojamas Lietuvos finansinio ciklo indeksas

Indekso reikšmė

Indekso komponentai: naujų paskolų ne finansų įmonėms ir namų ūkiams santykiai su BVP, būsto kainų ir namų ūkių pajamų santykis ir kiti disbalansų rodikliai.

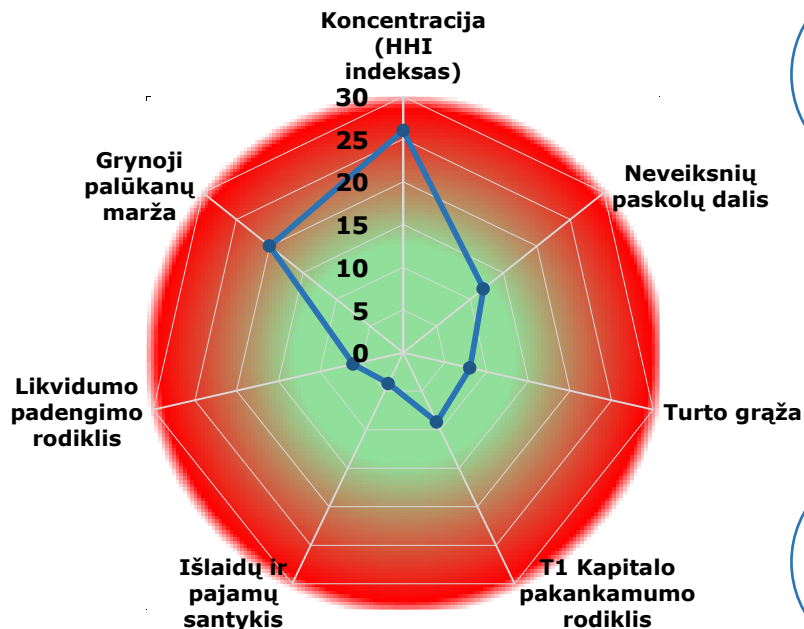
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

**Lietuvos ūkio augimas –
cikliniame pakilime**

**Skolinimas – aktyvus, tačiau
disbalansų nėra**

**Gyventojų ir verslo finansinė
būklė stiprėja**

Lietuvos bankų sektoriaus būklė – geresnė nei daugelyje Europos valstybių

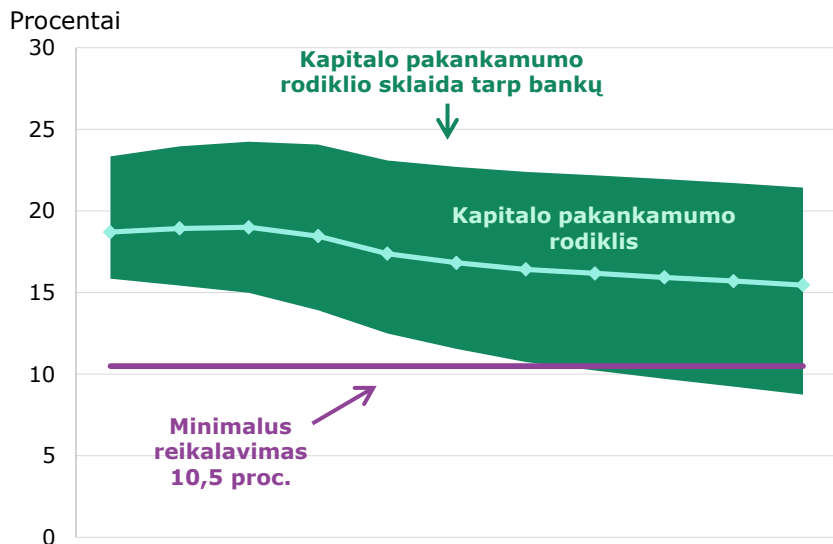

- Dėl didelio veiklos efektyvumo bankų pelningumo rodikliai aukšti**
- Kapitalo pakankamumas reikšmingai viršija minimalius reikalavimus**
- Likvidumo padėtis gera, sukaupti dideli rezervai**

Šaltinis: Europos bankininkystės institucija ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Streso testas: bankai pajėgtų atlaikyti reikšmingus nuostolius

Pagal nepalankų scenarijų įvertinta bankų kapitalo pakankamumo rodiklio kaita per 3 metus

Šaltiniai: bankų duomenys ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: 2018 m. III ketvirčio duomenys.

Pagal nepalankų scenarijų BVP sumažėtų (-6 %), mažėtų eksportas, pajamos ir vartojimas, kristų NT kainos (-19,9%)

Bankų kredito nuostoliai siektų 826 mln. Eur (4,5 % paskolų portfelio)

Mažiausiai atsparus bankas pilnai atlaikytų testavimą, jei turėtų apie 1,3 mln. Eur papildomo kapitalo

Esant nepalankiam scenarijui, bankai tenkintų likvidumo reikalavimą

Rizikos Lietuvos finansų sistemai

Sisteminės rizikos finansų sistemai

STRUKTŪRINĖ RIZIKA:

Disbalansų šiaurės šalyse ir staigaus rizikos priedų padidėjimo galimas poveikis patrunuojantiems bankams

CIKLINĖ RIZIKA:

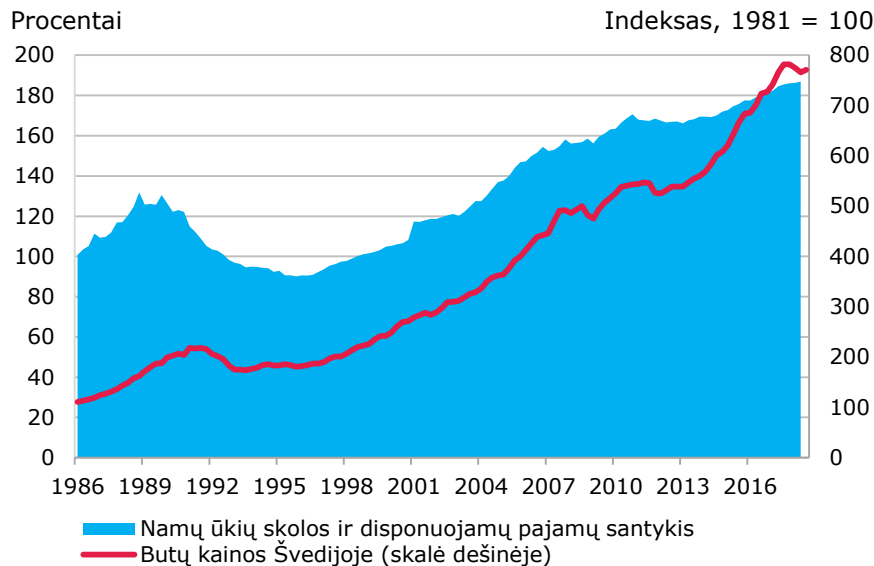
Galimas kredito ir NT rinkos perkaitimas Lietuvoje

Struktūrinė rizika: aukštos NT kainos, didelis išsiskolinimo lygis, stambi bankų sistema Skandinavijoje

Būsto kainų ir namų ūkių skolos kaita Švedijoje

Šaltiniai: Švedijos statistika.

Per paskutiniuosius 5 metus būsto kainos Švedijoje išaugo apie 40 %

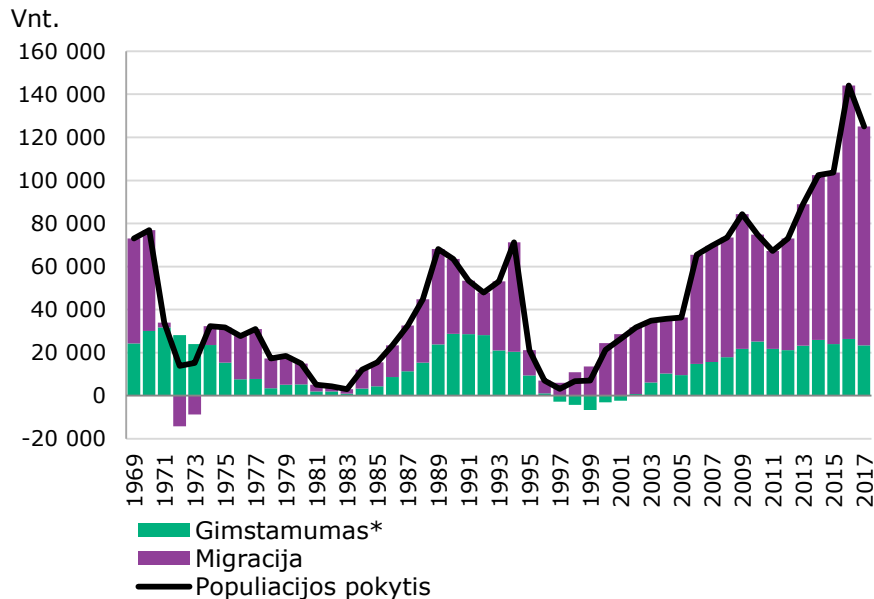
2018 m. namų ūkių skolos ir pajamų santykis pasiekė rekordinį 190 % lygį

Švedijos bankai priklausomi nuo finansavimosi rinkose

Švedijoje bankų sektorius sudaro 340 proc. BVP, didžiausi bankai tarpusavy susiję

Prie nesubalansuotumų Švedijoje prisideda nemažai veiksnių

Gyventojų skaičiaus kaita Švedijoje

Šaltinis: Švedijos statistika.

* Per metus gimusių ir mirusių asmenų skaičiaus skirtumas.

Sparčiai auga gyventojų skaičius:
per 2007–2017 m. +10 %

Mokestinės lengvatos turintiems
būsto paskolą

Nelanksti būsto pasiūla

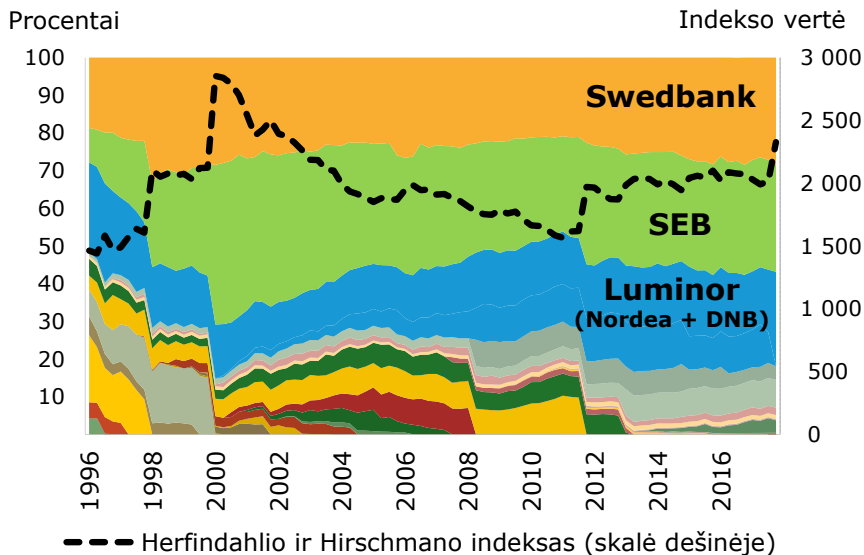
Reguliuojama būsto nuomos rinka

Ilgą paskolų trukmę ir lėtą
amortizaciją

Koncentracija Lietuvos bankų sektoriuje – didelė, tačiau keičiantis Luminor akcininkams priklausomybė nuo Skandinavijos šalių turėtų mažėti

Atskirų bankų rinkos dalis pagal turtą ir koncentracijos rodiklis

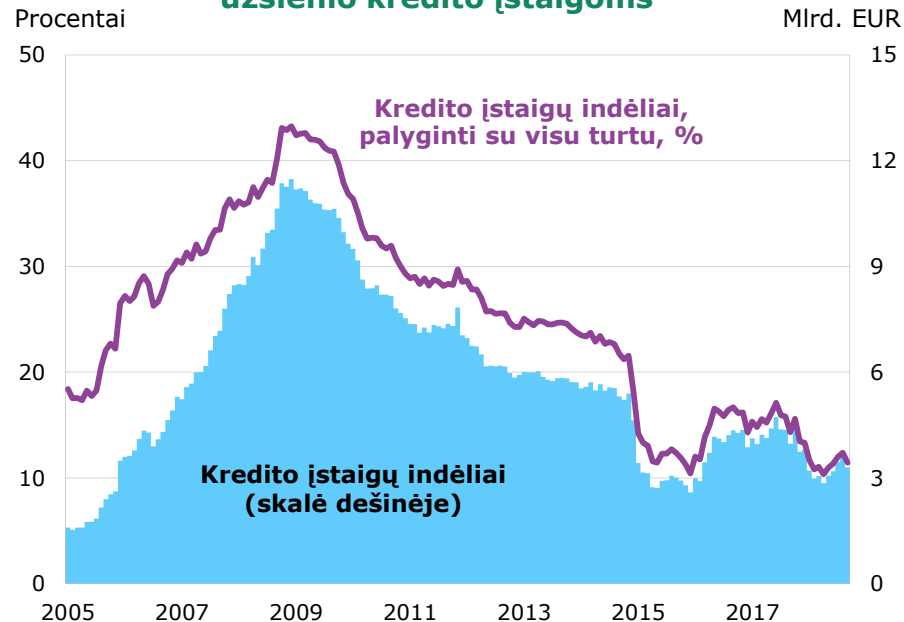

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Pastaba: skirtingais atspalviais žymima atskirų banko turto dalis, palyginti su bankų sektoriaus turtu.

2019 m. vasario 4 d.

Lietuvoje veikiančių kredito įstaigų įsipareigojimai užsienio kredito įstaigoms

Šaltinis: Lietuvos banko skaičiavimai.

Galimą riziką ir jos poveikį švelnina Skandinavijos šalyse ir Lietuvoje taikomos priemonės

Galimi rizikos plitimo kanalai

Sprendimas mažinti kreditavimą grupės mastu

Finansavimosi kaštų didėjimas, galintis persiduoti ir skolininkams

Indėlininkų nerimas

Makroprudencinės priemonės šiai rizikai mažinti

ŠVEDIJOJE:

- **Maksimalūs kapitalo rezervai**
  - Anticiklinis: 2,5 %
  - Struktūriniai: 5%
- Padidinti rizikos svoriai būsto paskoloms (25 % „grindys“)
- Pradinio įnašo reikalavimas: 15 %
- Paskolos grąžinimo reikalavimai
- Likvidumo reikalavimai

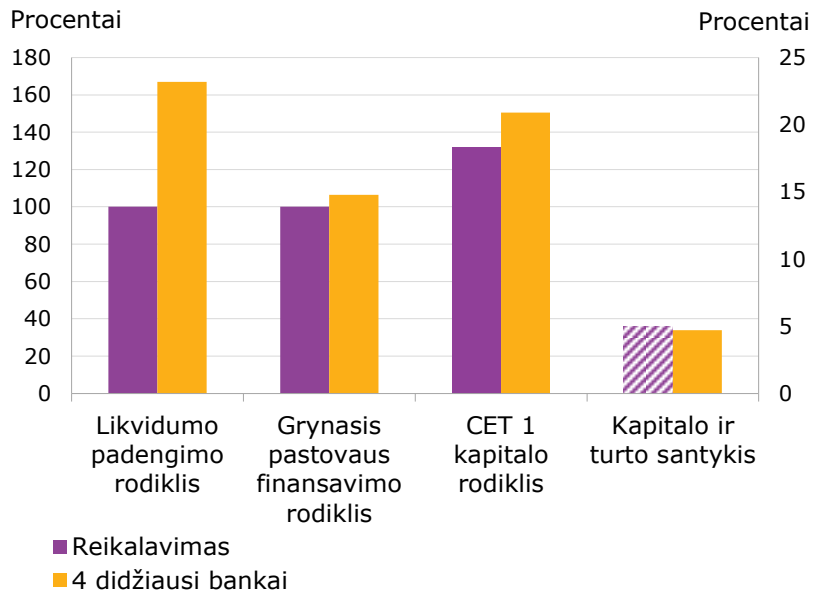
LIETUVOJE:

- **Sistemiškai svarbiausiems bankams taikomas maksimalaus dydžio rezervas: 2%**
- Anticiklinis kapitalo rezervas: 1 % (nuo birželio mėn.)
- Likvidumo reikalavimai, testavimas

Siekdamas sustiprinti šalies finansų sistemos stabilumą, Riksbank siūlo papildomas priemones

Švedijos bankų likvidumo ir kapitalo rodikliai

Šaltinis: Riksbankas.

Siūlomos papildomos priemonės, bankų sektoriaus rizikoms mažinti:

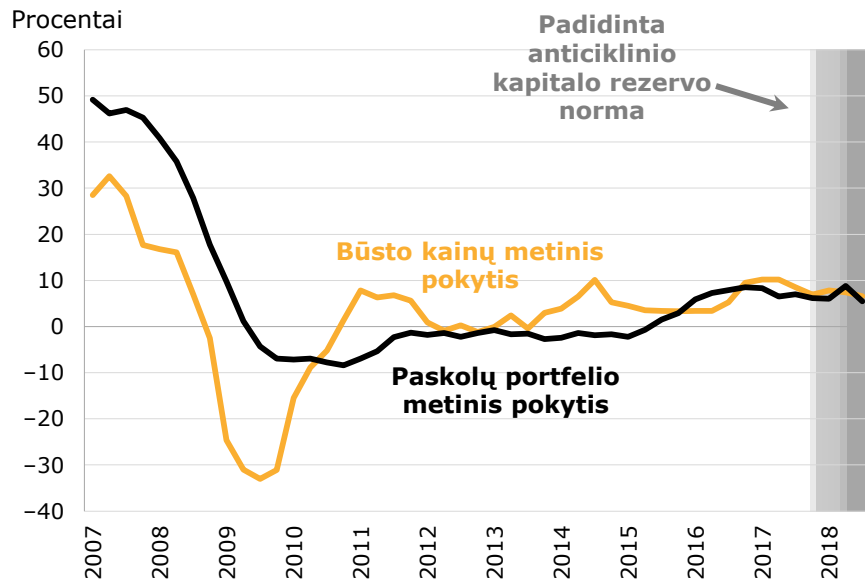
Mažinti mokestines lengvatas už būsto paskolų palūkanas ir peržiūrėti NT mokesčius

5 % finansinio sveto reikalavimas, užtikrinant bankų atsparumo pagalbę

100 % likvidumo padengimo rodiklis svarbiausioms atskiroms valiutom

Ciklinė rizika: kredito augimas Lietuvoje tebėra pakilime, NT rinkos aktyvumas išlieka aukštas

Kredito ir būsto rinkos aktyvumo rodikliai

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos bankas.

**Būsto paskolų portfelis
nepertraukiamai auga nuo
2013 m. pabaigos**

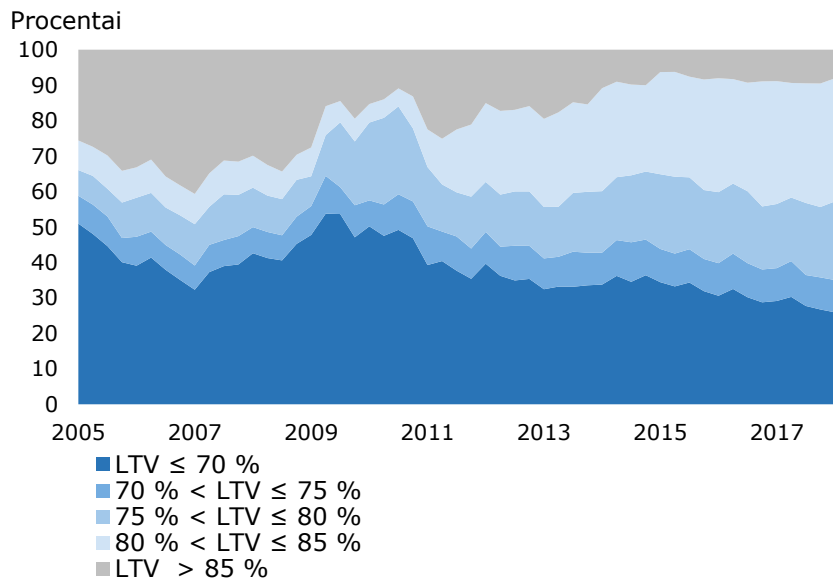
**Pastaruosius 2 metus metinis
būsto paskolų portfelio
augimas siekia 7,5–8,5 %**

**Būsto rinka išlieka aktyvi, NT
kainų augimas sudaro 6,6 %**

Kreditavimo ir būsto rinkos vystosi tvariai

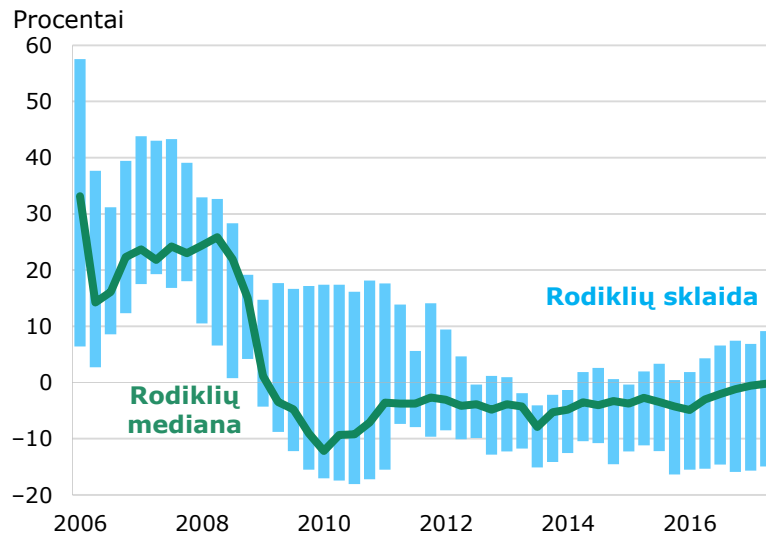

Ženkliai sumažėjo paskolų su dideliu kredito ir įkeisto NT vertės santykiu (LTV)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Faktinių būsto kainų atotrūkis artėja link fundamentalios reikšmės (vertinant skirtingais metodais)

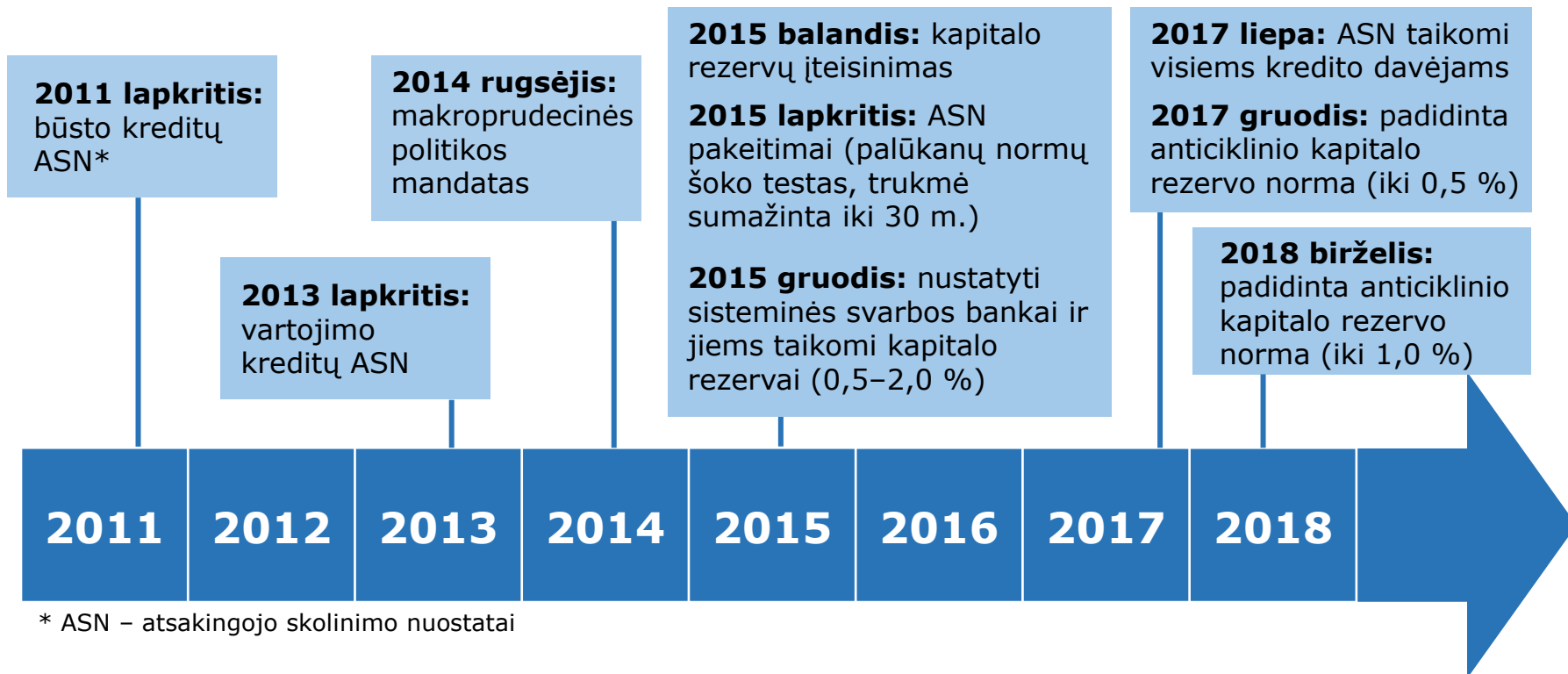
Šaltinis: Lietuvos bankas.

Makroprudencinės politikos vykdymas

Priemonės finansiniam stabilumui užtikrinti proaktyviai taikomos nuo 2011 m.

* ASN – atsakingojo skolinimo nuostatai

Pagrindinių priemonių tikslas – skolininkų apsauga ir bankų atsparumas

Skolininkų apsauga

Pradinio įnašo reikalavimas

15 %

Maksimali paskolos trukmė

30 metų

Paskolos grąžinimui skiriamų pajamų ribojimas

40 %

Palūkanų šoko testas

50 %

Bankų atsparumas

Anticiklinis kapitalo rezervas

1 %

(įsigalios 2019 06 30, šiuo metu – 0,5 %)

Kitų sisteminės svarbos įstaigų kapitalo rezervas

1–2 %

(nuo 2020 12 31, 3 bankai; šiuo metu – 0,5–2 %)

Kapitalo apsaugos rezervas

2,5 %

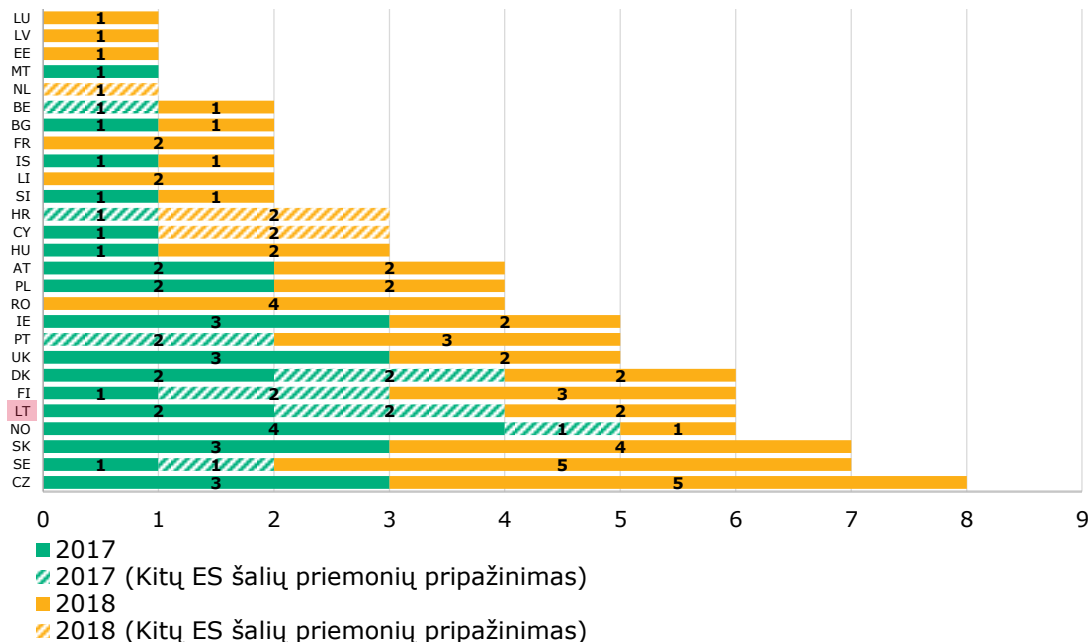
Sisteminės rizikos rezervas

0 %

Lietuvoje taikoma aktyvi makroprudencinė politika, palyginti su kitomis ES šalimis

Reikšmingi pokyčiai taikant makroprudencinės politikos priemones atskirose šalyse

Šaltinis: Europos sisteminės rizikos valdyba.

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Ačiū!

Vitas Vasiliauskas
2019 m. vasario 4 d.
Vilnius